

EL BLUES. APUNTS HISTÒRICS

LA FORMACIÓ DELS ESTATS UNITS I L'ESCLAVATGE

Els colons europeus van poblar la zona d'Amèrica del Nord entre els segles XVII i XVIII segons la següent distribució:

- Anglesos: la costa atlàntica.
- Francesos: els entorns del riu Mississippí
- Espanyols: l'actual zona de Texas i Mèxic.

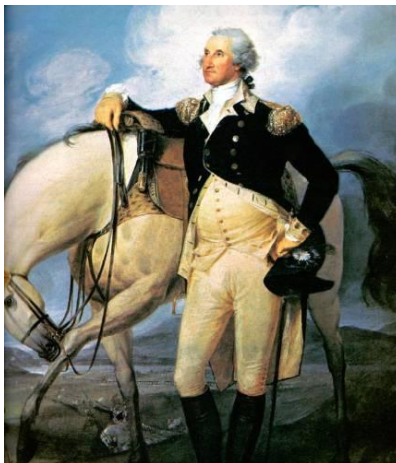

Degut a una sèrie de restriccions econòmiques que va imposar el Parlament anglès als colons anglesos durant el regnat del rei George III (1760-1820), van sorgir els primers moviments separatistes. L'embrió d'aquest moviment el van fonamentar a Massachusets els radicals SAMUEL ADAMS, THOMAS JEFFERSON i RICHARD LEE.

Declaració de la Guerra de la Independència

L'any 1774 es reuneixen delegats dels 13 estats de la Nova Anglaterra i redacten una declaració de drets. Posteriorment es declara la Guerra de la Independència Nord-americana (1775-1783) respecte els anglesos, unint-se tots els colons (3 milions) per a lluitar contra l'exèrcit anglès. GEORGE WASHINGTON, un ric terratinent de Virgínia, va ser anomenat comandant en cap del nou exèrcit nord-americà.

George Washington

BENJAMIN FRANKLIN va ser el primer ambaixador dels Estats Units, i va iniciar una forta campanya a favor de la causa americana a París. A França, la ideologia lliberal que començava a cristal·litzar les bases de la posterior Revolució, va

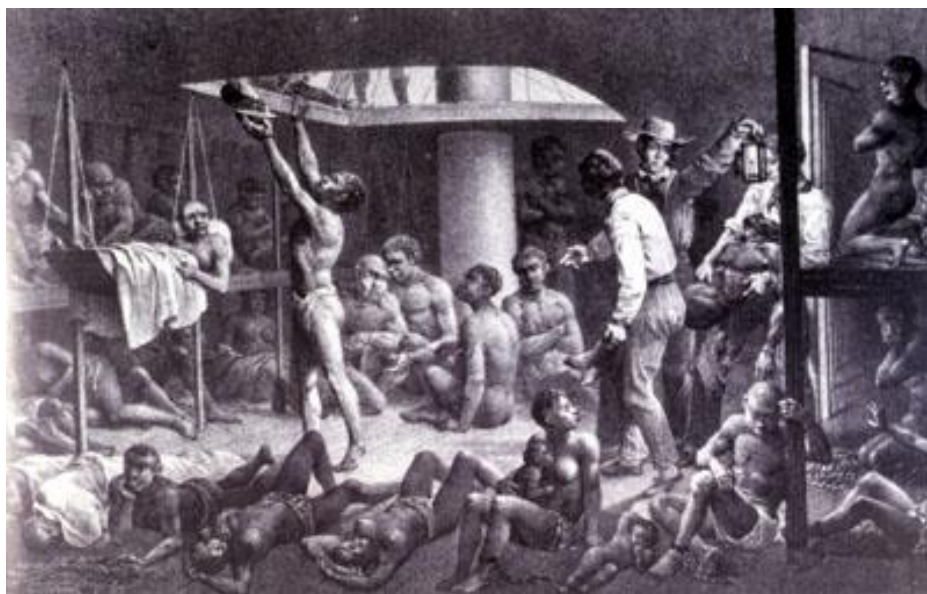
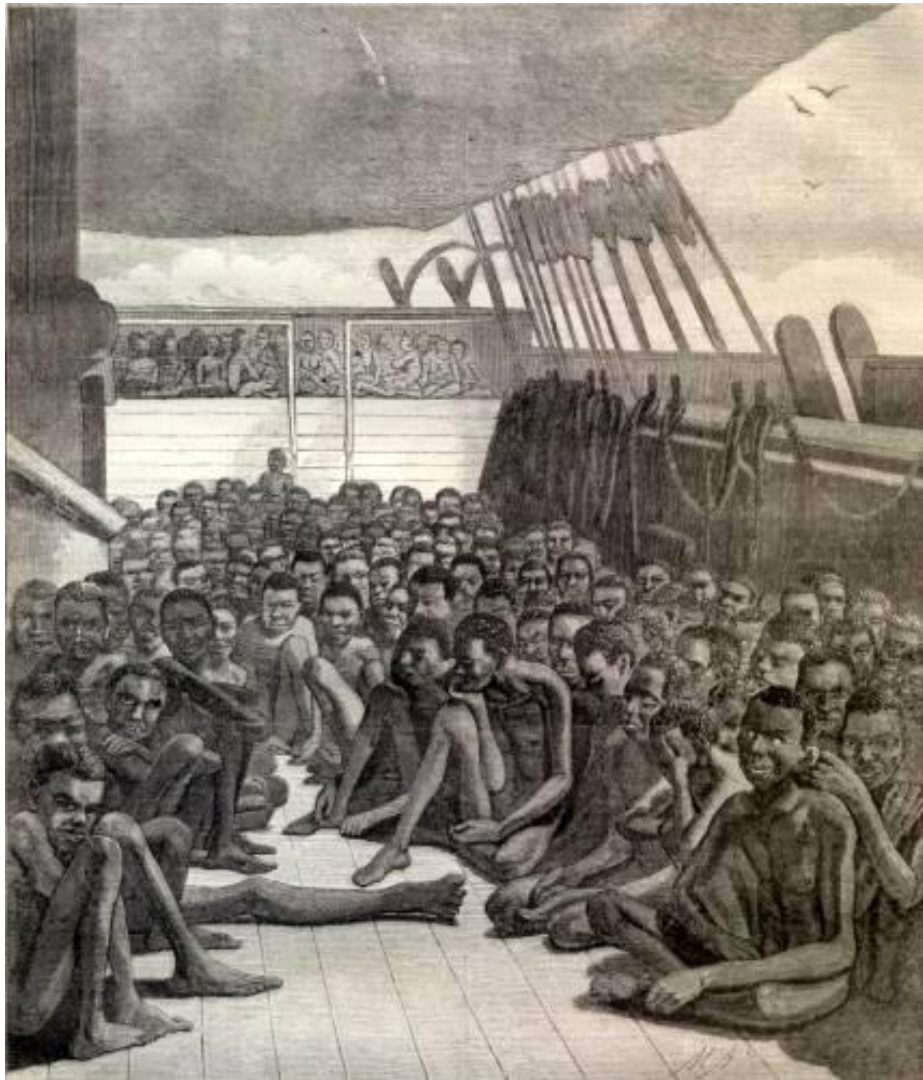
aconseguir adhesions solidàries envers tal causa, essent molts els francesos que anaren a lluitar a terres americanes. D'altra banda, i com a potències absolutistes, França i Espanya es decantaren a favor de la Nova República Nord-americana per tal de debilitar el seu enemic tradicional, L'Anglaterra.

L'any 1783, amb el tractat de pau de Versalles, es reconeix la Independència dels Estats Units, que llavors ja comprenia tota la franja que hi ha entre l'oceà Atlàntic i la ribera del riu Mississipí. El territori de Louisiana va ser venut per Napoleó als americans l'any 1803 per 15 milions de dòlars. Amb aquesta adquisició comença la gran expansió territorial dels Estats Units fins la costa pacífica.

Des dels inicis de la colonització del Nou Món, es va iniciar el comerç d'esclaus. Cinc milions de persones van ser transportades de l'Àfrica a les Amèriques i, aproximadament un 10% van ser destinats a la zona sud de l'Amèrica del Nord, on hi havien grans plantacions. En aquesta regió, el moment més àlgid del tràfic d'esclaus va produir-se durant el segle XVIII. Aquest comerç va acabar l'any 1808.

No va ser fins després d'aquesta data que la població blanca va excedir la població negra i fou degut a què una gran quantitat d'europaus hi anaren per tal de provar de fer-hi fortuna.

FETS HISTÒRICS EN RELACIÓ AMB EL BLUES

L'any 1492 es descobreixen oficialment les Amèriques. Poc temps després, una allau d'europaus inicia un procés de colonització de les noves terres.

Després de l'aniquilació dels indígenes comença el tràfic d'africans. Els supervivents de les llargues travessies per l'Atlàntic seran venuts com a esclaus per treballar les noves terres conquerides.

Els criteris de selecció d'aquests esclaus variaran segons la denominació d'origen del comprador. Per exemple: a les Amèriques del Sud i Central, on dominen majoritàriament els espanyols i portuguesos, es compren pobles sencers d'africans, podent aquests mantenir les seves tradicions originàries. Però a l'Amèrica del Nord, colonitzada bàsicament per anglesos, francesos i també per alguns espanyols, preferien d'alienar totalment els esclaus, escampant-los per diverses plantacions per tal d'evitar sublevacions.

Així doncs, a l'Amèrica del Nord, en una mateixa zona conflueixen homes i dones esclavitzats, procedents de llocs molt diferents.

Però l'alienació forçada d'aquells individus i el tracte infrahumà que rebien, feu que del sofriment en sorgís un vincle, que comença a manifestar-se mitjançant la música. Aquesta música els produïa una acció revitalitzadora, per la qual cosa els amos de les plantacions els permetien cantar, ja que n'obtenien més producció.

Amb el temps, aquells esclaus i els seus descendents van haver d'aprendre la llengua dels seus dominadors sota l'estímul de la brutalitat. També se'ls va imposar la religió, cristiana en alguns casos, o bé baptista o metodista.

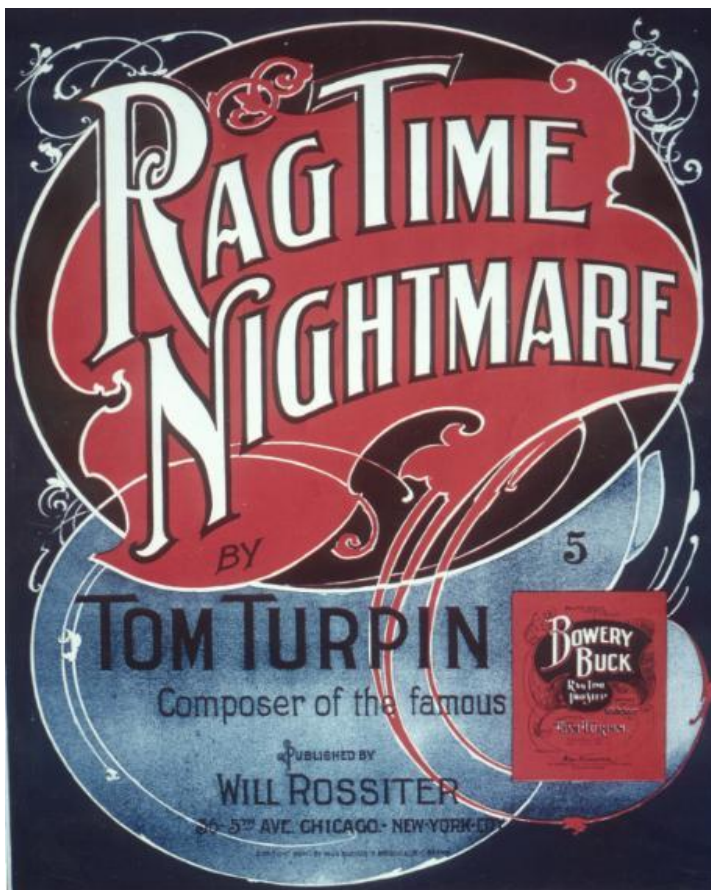
Es feien celebracions o misses, on es cantaven alguns textos bíblics. D'aquí en sorgiren els primers CANTS ESPIRITUALS. Els aplegats a la cerimònia es confabulaven a través d'aquells cants, donant-hi una doble interpretació:

L'alliberament dels textos bíblics es reinterpreta com una esperança per a alliberar-se de l'esclavitud.

Els esclaus que vivien més propers a les grans mansions (big houses) van ser els més influenciats per la religió, mentre que els qui

treballaven a les parts més allunyades de les plantacions no en van rebre tant l'influx. Així doncs, van coexistir durant molts anys els cants espirituals amb els CANTS DE TREBALL, que tant podien ser individuals com col·lectius. Tenien com a particularitat que eren molt repetitius, un fet condicionat per l'analfabetisme, ja que a base d'anar repetint les cançons era possible recordar-les.

Alguns amos eren més tolerants que no pas d'altres, especialment els francesos.

Acostumaven a adoptar els fills que solien tenir de dones esclaves i els donaven una educació.

Alguns d'ells aprenien música, la música europea. Però la seva forma d'interpretar-la era molt més rítmica i sincopada.

S'acostumaven a escriure en partitures aquelles melodies que eren una barreja de l'escola europea amb la forma d'execució innata d'aquells nous músics.

A aquest gènere, precursor del Jazz, se'n digué RAGTIME.

Abraham Lincoln

Després de la guerra de secessió nord-americana (1861-1865), quan Abraham Lincoln aboleix l'esclavitud i els negres obtenen els drets civils, molts músics anaven a Nova Orleans, un port comercial ple de locals de diversió, on s'hi reunia gent de tot el món. Allà podien començar a viure-hi amb més independència, tocant al carrer (en les *marching bands*) i en els clubs. A Nova Orleans hi havia comerç de segona mà dels instruments musicals utilitzats a les bandes militars, tals com cornetes, clarinets, trombons, etc. Alguns foren adquirits per aquells ex-esclaus que els començaren a tocar sense tenir cap noció de música, intentant d'aconseguir algun so similar a la veu humana. Es feren molt populars les bandes on cada instrumentista improvisava per separat, fent una música col·lectiva. D'aquí en sorgí el concepte de tocar HOT (calent), que fou el terme que precedí al després anomenat JAZZ, que fructificà a la ciutat de Xicago, estenent-se posteriorment arreu dels Estats Units.

Nova Orleans va ser una mena de pseudo-paradís de la pluralitat en mig del sud segregacionista i molts ciutadans de color hi trobaren, en aquella època, un refugi per a sobreviure-hi.

Però, per a la majoria de la població negra del Sud dels Estats Units, el fet de l'abolició de l'esclavitud no va suposar un gran canvi. La guerra de secessió s'havia apuntalat en la declaració dels drets humans per tal d'obtenir dels aristòcrates del Sud, la mà d'obra barata per a les indústries del Nord. Però aquests terratinents no estaven disposats a renunciar-hi i van començar una sèrie d'accions de represàlia: si algun treballador negre volia marxar al Nord, ho havia de fer d'amagat; si el descobrien, el linxaven. Les persecucions de la població negra, que fugia per tal d'escapar d'aquella situació, no van servir per a aterroritzar-los a tots. Van ser molts els que aconseguiren d'arribar a les ciutats del Nord, on, ben aviat, engruixiren la massa obrera que necessitaven aquelles fàbriques en plena revolució industrial.

Aquells descendents dels esclaus van proporcionar la majoria de la mà d'obra als tres sectors de la població activa:

- Sector primari: eren els agricultors de les matèries primes que s'elaborarien a les indústries.
- Sector secundari: molts d'ells serien obrers de les fàbriques.
- Sector terciari: la construcció de les vies del ferrocarril i de carreteres va ser feta per aquells homes. En alguns casos, era fruit dels treballs forçats que van haver de fer en passar per presidi.

Gertrude Ma' Rainey

D'aquesta manera, de les plantacions a les vores del Mississippí fins a molts punts de la geografia dels Estats Units, es va estendre, juntament amb aquells homes i dones, la música que procedia del sofriment d'ells i dels seus avantpassats: EL BLUES.

Alguns llibres fixen l'any 1902 com a data orientativa per a posar uns orígens al Blues i assenyalen Ma' Rainey (The Mother of the Blues) com la persona que en va deixar constància. S'ha de tenir en compte, però, que el blues com a sentiment, ja existia en els primers cants dels esclaus, essent un dels ingredients de més pes en el desenvolupament del Jazz.

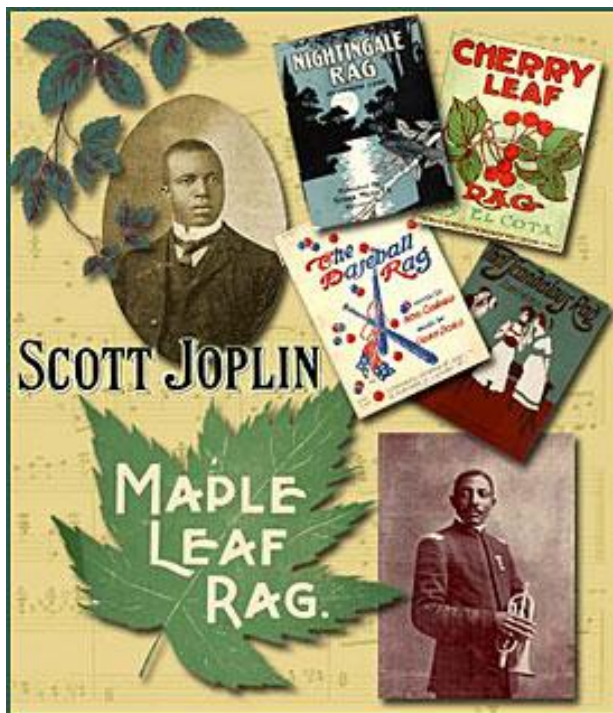
Mamie Smith

El primer enregistrament d'un blues s'esdevingué en el 1920 per Mamie Smith i es titulà *Crazy Blues*. Durant aquells anys van posar-se de moda els anomenats *Race Records* que eren discos enregistrats per músics negres i destinats a un públic negre. La majoria d'aquells discos eren de blues.

El Blues va mantenir el seu públic fins als anys `50, però amb el naixement del ROCK `N` ROLL va quedar arraconat als Estats Units. A Europa, però, després de la Segona Guerra Mundial, va començar a descobrir-se. Alguns soldats americans l'havien "portat" i van deixar-ne la influència.

ELS PIONERS

Ben poques referències tenim de la música negra anterior al nostre segle. Alguns intèrprets s'han conegut gràcies a la tradició oral. D'altres, per causa del treball de recopilació d'alguns músics encuriosits, que de vegades s'apropriaven de les seves cançons, tot signant-les com a pròpies. Tot i així, hi ha un gènere que s'ha mantingut fins els nostres dies, degut a què els seus autors en deixaren constància mitjançant partitures: EL RAGTIME.

SCOTT JOPLIN (1868-1917). Va ser pianista i el més important de tots els compositors de Ragtime. En va escriure uns 50, el primer dels quals que li va proporcionar un gran èxit va ser *Maple Leaf Rag*. Molts dels seus ragtimes van ser tocats per pianoles que solien funcionar més ràpid d'allò que l'autor volia, per tal d'utilitzar-se com a música de ball. Aquesta mecanització, malgrat la manca de dinàmica en l'execució, va contribuir a popularitzar aquest gènere. En els nostres dies, un dels ragtimes més coneguts de Scott Joplin ens ha arribat gràcies a la indústria cinematogràfica i és *The Entertainer*, de la pel·lícula *El Golpe*.

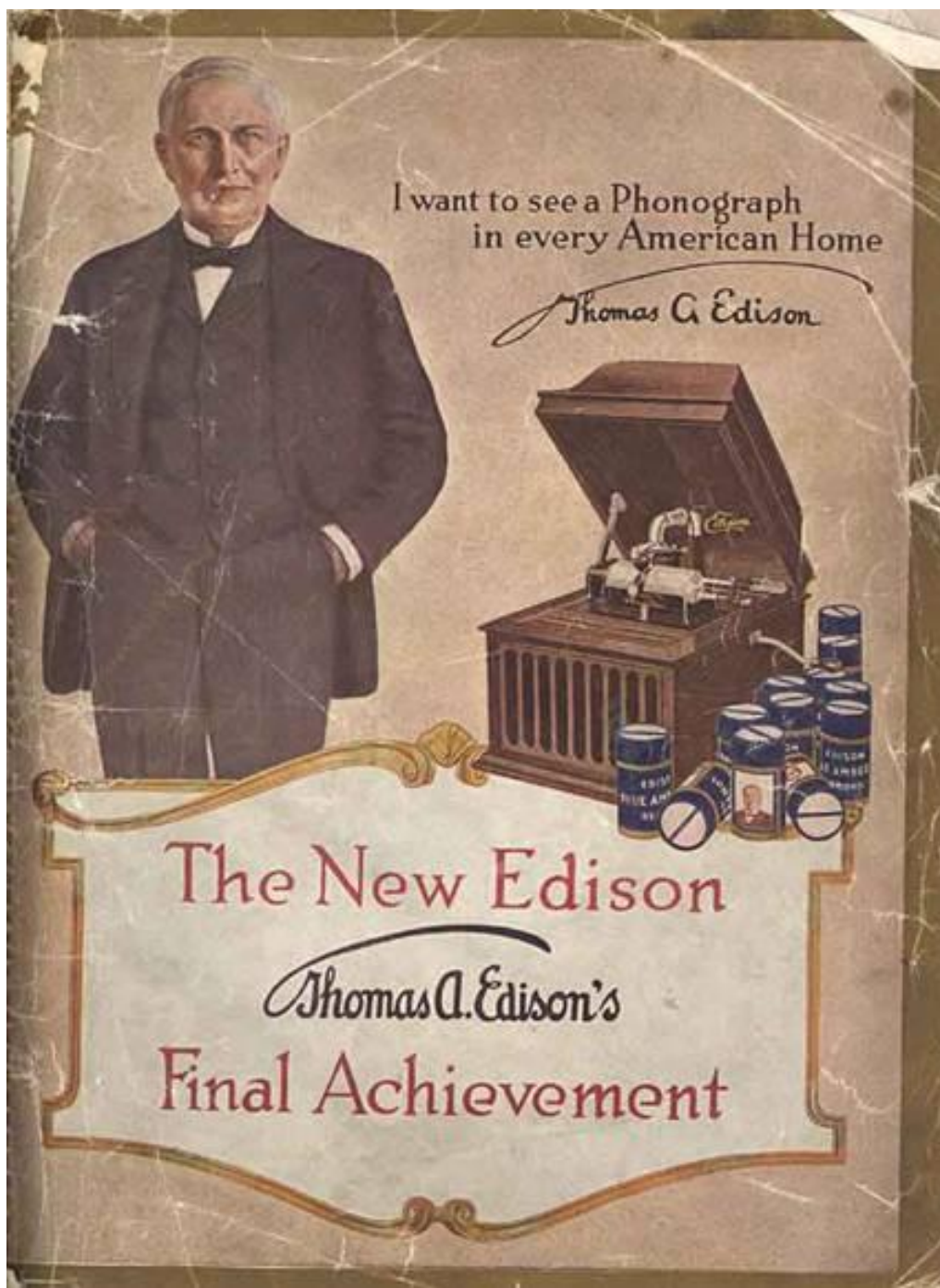
El JAZZ fou un estil de música negra que, a les acaballes del segle XIX, va gestar-se a la ciutat de Nova Orleans i va florir a Xicago. Com a barreja de les cultures africana i europea (tenint el Ragtime i el blues com a rerefons), després de la guerra de secessió es va convertir en una música portaveu de la llibertat. La improvisació n'era el vehicle. Alguns dels pioners d'aquesta música foren CHARLES 'BUDDY' BOLDEN (1877-1931), JOSEPH 'KING' OLIVER (1885-1938), FERDINAND 'JELLY ROLL' MORTON (1890-1941) i el llegendari LOUIS ARMSTRONG 'SATCHMO' (1900-1971).

Louis Armstrong

L'any 1877, THOMAS A. EDISON va inventar el fonògraf. Van passar uns anys abans no es va desenvolupar el primer prototip en un model més pràctic i comercial.

A principis del segle XX, ja hi havia algunes companyies dedicades a la producció de fonògrafs, així com de cilindres i de discs.

El primers a enregistrar un disc de jazz foren THE ORIGINAL DIXIELAND JASS BAND l'any 1917 pel segell Víctor, sota la direcció de NICK La ROCCA.

Però no va ser fins l'any 1920 que es va enregistrar el primer disc de blues. La protagonista n'era MAMIE SMITH amb la cançó *Crazy Blues*, que va fer vendre a la companyia Okeh Records més de 100.000 còpies.

Amb ella comencen els anomenats Race Records (discos fets amb músics negres i per a un públic exclusivament negre). Les primeres a popularitzar el blues a través d'aquestes gravacions foren les dones, algunes de les quals procedien del món del vodevil. En destacarem GERTRUDE MA' RAINEY (1886-1939), BESSIE SMITH (1894-1937), IDA COX (1900-1976), ALBERTA HUNTER (1895-1984), VICTORIA SPIVEY (1906-1976), SIPPY WALLACE (1899-1986), ETHEL WATERS (1900-1977), etc.

Bessie Smith

Degut al gran èxit dels Race Records, la indústria fonogràfica va decidir de crear nous talents. Improvisant estudis de gravació en habitacions d'hotels, van enregistrar-se nombrosos cantants que, acompanyant-se només d'una guitarra, tenien l'esperança que l'èxit dels seus blues els salvés de la misèria.

Molts d'ells procedien del camps i no és gens estrany que la majoria fossin homes, atès que la dona solia estar relegada a criar nombrosos fills i a mantenir la llar. Aquestes gravacions solien durar una sessió i, si se'n feia un disc i tenia èxit, el bluesman era considerat un artista. Així doncs, es reconeixia la vàlua d'un bluesmen per la seva capacitat de comunicació amb l'audiència. En citarem alguns dels més destacables:

BLIND LEMON JEFFERSON (1897-1929), CHARLIE PATTON (1887-1934), BLIND BLAKE (1890-1933), BLIND BOY FULLER (1907 ó 1909-1941), HUDDIE LEADBETER 'LEADBELLY'(1889-1949), BIG BILL BROONZY (1893-1958), MEMPHIS MINNIE (1894 ó 1896 ó 1900-1973), ROBERT JOHNSON (1911-1938), MISSISSIPPI JOHN HURT (1893-1966), LONNIE JOHNSON (1899-1970), BROWNIE MC. GHEE (1915-1996), SONNY TERRY (1911-1986), BLIND WILLIE MC TELL (1901-1959), REV. GARY DAVIS (1896-1972), LEROY CARR (1905-1935), SAM LIGHNIN' HOPKINS (1912-1982), BIG JOE WILIAMS (1903-1982), etc.

Memphis Minnie

La zona anomenada el Delta del Mississippí (que no correspon a la desembocadura del riu sinó a un tram anterior) va ser una regió selvàtica fins l'any 1835 quan, amb l'expansió de la producció de cotó, calgueren més terres per al conreu. Esdevingué un sòl molt fèrtil degut a què les inundacions del riu hi havien dipositat gran quantitat de sediments. Després de la guerra de secessió, molts homes i dones negres lliures van migrar cap a aquelles terres per tal de conrear-hi els camps. Però les taxes que havien de pagar als propietaris eren tan elevades que moltes vegades superaven els beneficis de les collites. Alguns van marxar altre cop a les grans ciutats, d'entre ells també molts músics. Alguns d'aquests es feren molt populars a Xicago, on als anys 40's el blues electrificat adquirí gran apogeu. Destacarem ELMORE JAMES (1918-1963), HOWLIN' WOLF (1915-1983), MUDDY WATERS (1915-1983) i WILLIE DIXON (1915- 1992) com els caps més visibles del blues del delta transportat i transformat a Xicago, en aquella època.

T-Bone Walker

De músics de blues n'hi ha hagut i n'hi ha tants que seria impossible oferir un llistat reduït en aquest apartat. Així doncs i per no deixar de banda ningú, ens limitarem a destacar el gran guitarrista texà T-BONE WALKER (1910-1975) per haver estat un innovador en la forma de tocar la guitarra així com per la seva qualitat excepcional com a músic, intèrpret i compositor. La seva influència ha estat present en moltes generacions de guitarristes posteriors, d'entre els quals CHUCK BERRY i B. B. KING.

Actualment s'atorga un premi anual als més reconeguts músics de blues de cada temporada. Aquest premi rep el nom de W.C.HANDY i és en honor a WILLIAM CHRISTOPHER HANDY (1873-1958) i a la seva tasca com a editor i músic. Va publicar llibres dedicats al blues, als espirituals negres, i als autors i compositors d'aquests gèneres. També va ser un gran compositor i d'ell és el popular *St. Louis Blues*.

William Christopher Handy

Mahalia Jackson

Pel que fa als Cants Espirituals negres direm que originalment eren cànctics extrets dels textos bíblics. Però amb el temps aquells textos van inspirar noves cançons i nous compositors crearen nous himnes. També s'hi afegí més instrumentació per a fer els acompanyaments de les veus. D'aquesta evolució en sorgí la música GOSPEL.

La cantant per excel·lència d'aquesta música ha estat MAHALIA JACKSON (1911-1972), però també cal destacar SISTER ROSETTA THARPE (1915-1973) que a més de posseir una gran veu fou una excel·lent guitarrista.